

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
(sediul Centru)

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHISINAU
(office Centre)

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 162 avenue
avenue

Republica Moldova, MD-2004
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail: jcc@justice.md
jcc@justice.md

Chishinau, Stefan cel Mare și Sfânt, 162

Republic of Moldova, MD-2004
tel./fax (+373 22) 27 27 40, e-mail:

Curtea Constituțională a R.M.
MD-2024, str. Alexandru Lăpușneanu, 28,
mun. Chișinău

Prin prezenta, în temeiul încheierii din 04 aprilie 2024, Vă expediem sesizarea reprezentantului reclamantului Șcheau Igor privind controlul constituționalității prevederilor art. 12 al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998, art. 13 al Legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 și pct. 1) al Hotărârii Guvernului cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă, nr. 738 din 02 august 1999 în cauza de contencios administrativ la acțiunea împotriva Casa națională de asigurări sociale a Republicii Moldova controlul legalității actelor administrative ale Casei Naționale de Asigurări Sociale

Anexă: pe 35 file.

Judecătorul în Judecătoria
Chișinău (sediul Centru)

Viorica Dodon

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLELOR 12 AL LEGII PRIVIND SISTEMUL PUBLIC DE PENSII NR. 156 DIN
14.10.1998, ART. 13 AL LEGII NR. 499 DIN 14.07.1999 PRIVIND ALOCAȚIILE DE STAT
PENTRU UNELE CATEGORII DE CETĂȚENI ȘI PUNCTULUI 1 AL HOTĂRÂRII DE
GUVERN NR. 738 DIN 02.08.1999 CU PRIVIRE LA CUNATUMUL PENSIEI MINIME
PENTRU LIMITĂ DE VÂRSTĂ
(LIPSA GARANȚIILOR LEGALE PRIVIND STABILIREA PENSIEI PENTRU LIMITA
DE VÂRSTĂ SAU ALOCAȚIEI SOCIALE DE STAT, COMPATIBILĂ CU
NECESITĂȚILE UNUI TRAI DECENT)

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume: Șcheau. 2. Prenume: Igor

3. Funcția: Avocat

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel. 10. Fax

11.

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12.

1. *Această excepție este formulată de avocatul D-nului Carp Gheorghe Mihail care are calitatea de reclamant în cadrul pricinii civile la cererea de chemare în judecată depusă de acesta către Casa Națională de Asigurări Sociale a R.M., privind anularea actelor administrative cu restabilirea în dreptul încălcat.*

2. *Excepția se referă la omisiunea legiutorului de a reglementa garanții la stabilirea pensiei pentru limita de vârstă compatibile cu cerințele unui trai decent. Normele invocate sunt contrare dreptului la persoana la un trai decent (art. 47 alin. (1) și (2) al Constituției). De asemenea, excepția se referă la omisiunea legiutorului de a corela valoarea minimă a pensiei pentru limita de vârstă cu valoarea minimumului de existență pentru pensionarii pentru limita de vârstă, instituind pârgii legale care ar face imposibilă stabilirea pensiei pentru limita de vârstă sub această valoare minimă.*

3. *Constituționalitatea prevederilor în cauză, sub aspectele invocate mai sus, nu a fost verificată de către Curtea Constituțională. Compatibilitatea acestor norme cu art. 47 alin. (1) și (2) ale Constituției, din câte se pare, în genere nu a fost discutată niciodată. Din aceste motive nu există piedici de ordin procedural pentru a examina în fond prezenta excepție.*

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13.

1. *În cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani se află pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Carp Gheorghe Mihail către Casa Națională de Asigurări Sociale a R.M., privind anularea actelor administrative cu restabilirea în dreptul încălcat (P.I.G.D.: 2-21082565-12-3-02062021, jud. Alexei Paniș).*

2. *În speță, pe data de 05.01.2021, reclamantul a depus în adresa oficiului teritorial Cantemir al CNAS a RM, cererea privind stabilirea pensiei pentru vechimea de muncă, anexând la aceasta înscrisurile care confirmă stagiul de cotizare acumulat în perioada de timp 1976-1997.*

3. *Pe data de 04.05.2021, în incinta oficiului teritorial Cantemir al CNAS a RM, reclamantul a primit un exemplar al deciziei privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă cu nr. 39/2021/121, tipărită pe data de 04.05.2021, prin care lui Carp Gheorghe Mihail i-a fost stabilită pensia pentru limita de vârstă în cuantum de 832,52 lei lunar.*

4. *Conform aceleiași decizii, rezultă că aceasta a fost creată pe data de 12.01.2021 și aprobată pe data de 15.01.2021, în baza dosarului pensionarului cu nr. 390153666, deschis pe numele lui Carp Gh. M., în temeiul cererii din 05.01.2021.*

5. *În dezacord cu actul administrativ individual defavorabil citat supra, pe data de 07.05.2021, de către reclamant a fost depusă cererea prealabilă și în acest sens recent reclamantul a recepționat decizia cu nr. C-950/2021 din 26.05.2021 prin care această cerere a fost respinsă, făcându-se trimitere la faptul că reclamantul urmează a beneficia deja de o alocație pentru persoanele vârstnice, deoarece are un stagiul de cotizare incomplet (a se vedea anexa).*

6. *Astfel, în dezacord cu decizia din 04.05.2021 și decizia din 26.05.2021 pe marginea cererii prealabile depuse, pe data de 02.06.2021, reclamantul a sesizat instanța de contencios administrativ cu o acțiune civilă în contestarea legalității deciziei oficiului teritorial Cantemir al CNAS a RM privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă. Prin cererea depusă reclamantul solicită instanței de judecată: anularea deciziei oficiului teritorial Cantemir al CNAS a RM privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă cu nr. 39/2021/121 creată pe data de 12.01.2021, aprobată pe data de 15.01.2021, tipărită pe data de 04.05.2021, prin care lui Carp Gheorghe Mihail i-a fost stabilită pensia pentru limita de vârstă în cuantum de 832,52 lei lunar, indexată pe data de 01.04.2021 la suma de 864,91 lei lunar precum și a deciziei cu nr. C-950/2021 din 26.05.2021 pe marginea cererii prealabile depusă de reclamant împotriva deciziei cu nr. 39/2021/121; obligarea părții de a recalcula pensia pentru limita de vârstă care urmează a fi achitată lui Carp Gheorghe Mihail, conform celor menționate mai jos, în mărimea nu mai mică decât valoarea minimumului de existență pentru pensionarii pentru limita de vârstă care locuiesc în mediul rural (sate).*

7. Prezenta excepție de neconstituționalitate a fost ridicată în fața instanței de fond, Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (jud. Alexei Paniș).

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14.

1. Consider că art. 12 al legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14.10.1998, art. 13 al legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14.07.1999 și pct. 1) al HG cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă nr. 738 din 02.08.1999, nu instituie garanții compatibile cu dreptul persoanelor pensionare pentru limita de vârstă, la un nivel de viață decent.

2. Astfel, în redacția actuală, normele de drept menționate mai sus, nu sunt compatibile cu rigorile art. 47 alin. (1) și (2) ale Constituției R.M.

3. În temeiul art. 12 al legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14.10.1998: „(1) Cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă se stabilește de către Guvern”. În temeiul art. 13 al legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14.07.1999: „Cuantumul alocației pentru persoane vârstnice constituie 50% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă, stabilit anual de către Guvern”. Iar conform HG cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă nr. 738 din 02.08.1999: „1. Se stabilește cu începere de la 1 ianuarie 1999 pensia minimă pentru limită de vârstă în cuantum de 65 lei și de 55,25 lei – pentru angajații din agricultură”.

4. În semestrul II al anului 2020 valoarea minimului de existență pentru pensionarii pentru limita de vârstă, care locuiesc în sate (ca în cazul reclamantului Carp Gh. M.) este de 1 663,5 lei. Pe de altă parte cuantumul minim al pensiei pentru limita de vârstă, conform HG nr. 738 din 02.08.1999 este de aproximativ 25 de ori mai mic decât minimul de existență stabilit pensionarilor pentru limita de vârstă conform datelor diseminate de Biroul Național de Statistică al R.M.

5. Deci lipsa unui mecanism juridic care ar prohibi posibilitatea stabilirii pensiei pentru limita de vârstă sau alocației sociale de stat în mărimea sub valoarea minimului de existență stabilit de Biroul Național de Statistică al R.M., plasează pensionarul Carp Gh. M. în condiții incompatibile cu supravețuirea însăși, nemaivorbind de obligația statului de a asigura un trai decent pensionarilor pentru limita de vârstă și persoanelor vârstnice care pot beneficia de alocații sociale de stat.

Încălcarea art. 47 alin. (1), (2) al Constituției.

1. În temeiul art. 47 al Constituției: „(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. (2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor”.

2. Stabilirea pensiei pentru limita de vârstă sau alocației sociale, în expresie lunară, sub valoarea minimului de existență, expusă de BNS al RM; practic îl plasează pe reclamant într-o stare incompatibilă cu existența însăși, el nefiind angajat în câmpul muncii, nu dispune de careva alte surse de venit decât pensia pentru limita de vârstă, care acoperă cu puțin peste jumătate (51%) din valoarea minimului de existență stabilit pentru pensionari pentru limita de vârstă. Deci, primind această pensie reclamantul este pus în condiții de trai care sunt incompatibile cu supravețuirea și deci, prezintă un tratament inuman din partea statului, în raport cu proprii cetățeni, fiind astfel contrară art 47 alin. (2) și (2) ale Constituției RM.

3. În prezenta cauză, se impune anularea deciziei din 39/2021/121 creată pe data de 12.01.2021, aprobată pe data de 15.01.2021, tipărită pe data de 04.05.2021, prin care lui Carp Gheorghe Mihail i-a fost stabilită pensia pentru limita de vârstă în cuantum de 832,52 lei lunar, indexată pe data de 01.04.2021 la suma de 864,91 lei lunar. Or, această decizie, nu este de natură de a asigura cel puțin supravețuirea sa, nemaivorbind de un nivel de trai decent, fapt care nu poate fi admis într-un stat de drept.

4. În sensul celor descrise, decizia din 39/2021/121 creată pe data de 12.01.2021, aprobată pe data de 15.01.2021, tipărită pe data de 04.05.2021 citată supra constituie un act administrativ cu putere individuală, prin care reclamantului îi este încălcat unul dintre drepturile sale fundamentale și anume dreptul la pensie pentru vechimea de muncă, fapt care este inacceptabil într-un stat de drept.
5. Normele supracitate sunt incompatibile și cu rigorile art. 1 par. 1 al P. 1 al CEDO.
6. În temeiul art. 1 par. 1 al P. 1 al CEDO: „ Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional”.
7. CtEDO a abordat o serie de cauze privind diferite tipuri de prestații de securitate socială/prestații de stat, inclusiv dreptul la pensie.
8. Faptul că o prestație de asigurări sociale poate fi diminuată sau întreruptă nu împiedică să fie un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1, cel puțin până la revocarea acesteia (Moskal împotriva Poloniei, pct. 40; a se vedea capitolul Aplicabilitatea art. 1 din Protocolul nr. 1 – „bunuri”). Curtea a recunoscut posibilitatea unor reduceri ale drepturilor în domeniul securității sociale, în anumite circumstanțe. Atunci când a decis dacă astfel de măsuri au fost proporționale, Curtea a luat în considerare următoarele elemente: obiectivul reducerii; faptul că autoritățile au încercat să limiteze orice pierderi în sistemul asigurărilor sociale; faptul că reclamantii au continuat să beneficieze de pensii pentru limită de vârstă; că nu au fost discriminați sau dezavantajați în niciun fel față de pensionarii din cadrul regimului obișnuit; că măsurile nu au avut efect retroactiv; și că perioada în care reclamantii s-au aflat în serviciu a fost luată în considerare pentru calcularea perioadelor de contribuție legală (Yavaş și alții împotriva Turciei, pct. 47-50). Faptul că o persoană a intrat și face parte dintr-un sistem de asigurări sociale de stat, chiar dacă este obligatoriu, nu înseamnă în mod necesar că acest sistem nu poate fi modificat fie în ceea ce privește condițiile de eligibilitate a plății, fie în ceea ce privește cuantumul prestației sau al pensiei [Richardson împotriva Regatului Unit (dec.), pct. 17; Carson și alții împotriva Regatului Unit (MC), pct. 85-89].
9. Cu toate acestea, în cazul în care valoarea prestației este redusă sau întreruptă, acest lucru constituie în mod normal o ingerință adusă „bunului” care necesită justificare, în interesul general [Kjartan Ásmundsson împotriva Islandei, pct. 39-40; Rasmussen împotriva Poloniei, pct. 71; Moskal împotriva Poloniei, pct. 51 și 64; Grudić împotriva Serbiei, pct. 72; Hoogendijk împotriva Țărilor de Jos (dec.); Valkov și alții împotriva Bulgariei, pct. 84; Philippou împotriva Ciprului, pct. 59].
10. Pentru Curte, este important să se analizeze dacă dreptul reclamantului de a obține o prestație din sistemul asigurărilor sociale a fost încălcat într-un mod care a avut ca rezultat deteriorarea esenței drepturilor sale la pensie [Domalewski împotriva Poloniei (dec.); Kjartan Ásmundsson împotriva Islandei, pct. 39; Wieczorek împotriva Poloniei, pct. 57; Rasmussen împotriva Poloniei, pct. 75; Valkov și alții împotriva Bulgariei, pct. 91 și 97; Maggio și alții împotriva Italiei, pct. 63; Stefanetti și alții împotriva Italiei, pct. 55].
11. În ceea ce privește analiza proporționalității [Da Silva Carvalho Rico împotriva Portugaliei (dec.), pct. 42], Curtea a observat, în general, că privarea totală de o pensie încalcă art. 1 din Protocolul nr. 1 (Stefanetti și alții împotriva Italiei, pct. 59; Apostolakis împotriva Greciei, pct. 41) și că, dimpotrivă, impunerea unei reduceri pe care o consideră rezonabilă și proporțională nu face în mod necesar acest lucru [Da Silva Carvalho Rico împotriva Portugaliei (dec.), pct. 42; Arras și alții împotriva Italiei, pct. 82; Poulain împotriva Franței (dec.); Philippou împotriva Ciprului, pct. 68; Béláné Nagy împotriva Ungariei (MC), pct. 117].
12. Cu toate acestea, criteriul justului echilibru în contextul asigurărilor sociale folosit de Curte nu se bazează exclusiv pe cuantumul sau pe procentajul pierderii suferite în mod abstract. Curtea examinează toate elementele relevante în raport cu fondul specific [Béláné Nagy împotriva Ungariei (MC), pct. 117 și Stefanetti și alții împotriva Italiei, pct. 59]. Factorii specifici relevanți pentru evaluarea proporționalității unei ingerințe în domeniul asigurărilor sociale includ natura discriminatorie a oricărei pierderi a dreptului la pensie (Kjartan Ásmundsson împotriva Islandei, pct. 43); caracterul arbitrar de orice fel al unei condiții (Klein împotriva Austriei, pct. 55); buna-credință a reclamantului (Moskal împotriva Poloniei, pct. 44; Čakarević împotriva Croației, pct. 60-65); condamnarea reclamantei a avut ca rezultat recuperarea prejudiciului prin deducerea unei sume lunare din pensia pentru limită de vârstă și faptul că aceasta nu a fost lipsită de toate mijloacele de subzistență (Šeiko împotriva Lituaniiei, pct. 32-35).

13. Trecerea timpului poate avea o importanță deosebită pentru existența legală și caracterul prestațiilor de asigurări sociale. Acest lucru se aplică atât modificărilor aduse legislației care pot fi adoptate *ca răspuns la schimbările societale* și care dezvoltă puncte de vedere despre categoriile de persoane care necesită asistență socială, cât și evoluției situațiilor individuale (*Wieczorek împotriva Poloniei*, pct. 67).

14. Aplicând practica CtEDO, expusă supra, rezultă că:

- a. În esența sa, pensia pentru limita de vârstă, solicitată de reclamantul Carp Gheorghe este prestație socială, în înțelesul art. 1 din Protocolul nr. 1 al CEDO, adică un „bun” în sensul Convenției și care se bucură de protecția Convenției (Moskal împotriva Poloniei, pct. 40);
- b. În contextul garanțiilor acordate de CEDO, posibilitatea stabilirii pensiei pentru limita de vârstă într-o anumită mărime, ar admisibilă, doar *în anumite circumstanțe*.

15. Având în vedere practica CtEDO; la aprecierea proporționalității stabilirii pensiei pentru limita de vârstă în mărime redusă (sau alocației sociale pentru persoanele vârstnice), este necesar de a se ține cont de următoarele elemente:

- deși s-ar părea că stabilirea cuantumului minim al pensiei pentru limita de vârstă (implicit alocația socială pentru persoanele vârstnice) este în general benefică pentru beneficiarii acesteia, totuși în situații din speță, în care HG cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limita de vârstă nr. 738 din 02.08.1999, stabilește cu începere de la 1 ianuarie 1999 pensia minimă pentru limita de vârstă în cuantum de 65 lei - în condițiile în care acest cuantum este de circa 25 de ori mai mic decât valoarea minimului de existență stabilit pentru pensionarii pentru limita de vârstă, obiectivul „stabilirea cuantumului pensiei minime pentru limita de vârstă” de a asigura un nivel de viață decent pensionarilor pentru limita de vârstă sau beneficiarilor de alocații sociale persoane-vârstnice – nu poate fi nicidecum atins;
- în speță autoritățile nu au încercat să limiteze orice pierderi în sistemul asigurărilor sociale – or în sistemul de drept al RM nu există un mecanism prin care ar fi acoperită diferența dintre valoarea minimului de existență și valoarea minimului pensiei pentru limita de vârstă. Astfel, se pare că legiutorul a pledat indirect pe faptul că însuși pensionarul (sau persoana care beneficiază de alocația socială) ar urma să acopere această diferență, deși odată cu atingerea vârstei care acordă dreptul la pensia (ori alocația) dată, se prezumă că pensionarul (persoana vârstnică) nu mai muncește și nu mai dispune de careva alte surse de venit decât însuși pensia pentru limita de vârstă.

16. Faptul că o prestație de asigurări sociale poate fi diminuată sau întreruptă nu împiedică să fie un „bun” în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1, cel puțin până la revocarea acesteia – astfel că, chiar și în condițiile în care valoarea pensiei pentru limita de vârstă nu este corelată cu cuantumul minimului de existență, în speță persistă dreptul la „bun” al reclamantului Carp Gheorghe. Astfel acest drept este unul cert, garantat de lege și prevăzut de lege (art. 14-17 ale legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14.10.1998 precitată).

17. În temeiul legii cu privire la statistica oficială, nr. 93 din 26.05.2017:

— Art. 1: „(1) Prezenta lege reglementează organizarea și funcționarea sistemului statisticii oficiale și stabilește cadrul juridic pentru dezvoltarea, producerea, diseminarea și coordonarea statisticii oficiale. (2) Prezenta lege se aplică producătorilor de statistici oficiale și utilizatorilor de informații statistice oficiale, respondenților care prezintă date individuale, generalizate și administrative pentru scopuri statistice”;

— Art. 4: „(1) *Sarcina statisticii oficiale* constă în asigurarea utilizatorilor cu informații statistice de calitate și la timp, necesare pentru elaborarea și monitorizarea politicilor economice și sociale, deciziilor autorităților publice și mediului de afaceri, pentru elaborarea cercetărilor științifice, pentru informarea societății și altor categorii de utilizatori, după caz. (2) Producătorii de statistici oficiale colectează, prelucrează, sistematizează, centralizează, analizează și diseminează informația statistică conform principiilor fundamentale ale statisticii oficiale”.

18. În temeiul legii cu privire la minimul de existență, nr. 152 din 05.07.2012:

— Art. 1: „(1) Prezenta lege stabilește cadrul legal privind reglementarea garanțiilor minime de stat în domeniul veniturilor populației, în procesul de implementare a politicilor statului în domeniul social, proporțional costului de trai, pentru *asigurarea unui standard de viață adecvat*”;

— Art. 2: „În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică: *minim de existență* – indicator ce reprezintă mărimea valorică a volumului minim de consum al bunurilor materiale și a

serviciilor pentru satisfacerea necesităților principale, menținerea sănătății și pentru susținerea viabilității omului”.

19. Conform informațiilor prezentate de BNS al RM (site-ul oficial statistica.md) cuantumul minimului de existență pentru pensionari pentru limita de vârstă în anul 2020 este în medie de 1692,80 lei lunar pentru pensionarii care locuiesc în sate.

20. Legea cu privire la minimul de existență, nr. 152 din 05.07.2012, a fost adoptată anume pentru a asigura aplicarea efectivă a art. 47 al Constituției. Astfel, art. 47 al Constituției stabilește : „(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent...”; iar art. 1 al legii vizate reglementează „asigurarea unui standard de viață adecvat”.

21. În contextul prezentei sesizări, consider că constituționalitatea normelor puse în discuție urmează a fi examinată prin prisma cadrului normativ precitat (legea nr. 152 din 05.07.2012) elaborat anume pentru punerea în practică a art. 47 al Constituției și garanțiilor constituționale oferite de această normă.

22. Astfel, contrar art. 47 al Constituției; în prezent, cadrul legislativ al RM pe de o parte garantează „un nivel de trai decent” iar pe de altă parte reglementează condiții în care sistemul public de pensii în privința pensionarilor pentru limita de vârstă nu corespunde acestor cerințe, neconținând garanții legale care ar face imposibilă stabilirea pensiei pentru limita de vârstă sub valoarea minimului de existență pentru pensionari pentru limita de vârstă.

23. Este cert însă, că decalajul „izbitor” dintre cuantumul pensiei minime pentru limita de vârstă garantat de art. 12 al legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14.10.1998 și pct. 1) al HG cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă nr. 738 din 02.08.1999, care este de circa de 25 de ori mai mic în raport cu valoarea minimului de existență la data emiterii deciziei din 39/2021/121 creată pe data de 12.01.2021 în privința lui Carp Gheorghe – dovedește că aceste norme, nu corespund garanțiilor privind „un nivel de trai decent” expuse de textul Constituției, fiind astfel neconstituționale.

24. În sensul art. 47 alin. (2) al Constituției: „(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor”.

25. Conform legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14.10.1998:

— Art. 14: „Dreptul la pensie pentru limită de vârstă se acordă dacă sînt îndeplinite cumulativ condițiile privind vîrstele de pensionare și stagiile de cotizare prevăzute de prezenta lege”;

— Art. 15: „(1) Pensia pentru limită de vîrstă poate fi stabilită la împlinirea vîrstelor standard de pensionare prevăzute la art.41, cu condiția realizării stagiului minim de cotizare de 15 ani... (2) Asiguratul care, la împlinirea vîrstei standard de pensionare, nu are stagiul minim de cotizare prevăzut la alin.(1) are dreptul la alocație în condițiile Legii nr.499 din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni”;

— Art. 41: „(1) Începînd cu 1 iulie 2019, se stabilește vîrsta standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și, începînd cu 1 iulie 2028, vîrsta standard de pensionare de 63 de ani pentru femei”.

26. În temeiul art. 13 al legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14.07.1999: „Cuantumul alocației pentru persoane vîrstnice constituie 50% din cuantumul pensiei minime pentru limită de vîrstă, stabilit anual de către Guvern”. În temeiul art. 1 al aceleiași legi: „În sensul prezentei legi, sînt utilizate următoarele noțiuni principale: alocație socială de stat, denumită în continuare alocație, – sumă de bani achitată lunar sau o singură dată din bugetul de stat persoanelor care nu îndeplinesc condițiile pentru obținerea dreptului la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat; persoane vîrstnice – persoanele care au atins vîrsta standard de pensionare, dar nu au acumulat stagiul de cotizare necesar pentru stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă”;

27. În legătură cu survenirea vârstei care acordă dreptul la pensia pentru limita de vârstă, reclamantul Carp Gheorghe, dispune de dreptul la această pensie, în condițiile art. 14, 15, 41 ale legii nr. 156 din 14.10.1998, precitată.

28. Astfel, această pensie a fost stabilită, în contextul „bătrâneții” lui Carp Gheorghe, prin prisma art. 47 alin. (2) al Constituției – fiind o formă de „asigurare” garantată acestuia de dreptul intern în legătură cu survenirea „bătrâneții” acestuia. Survenirea acestei circumstanțe de fapt (bătrânețea, care acordă dreptul la pensia pentru limita de vârstă, conform celor menționate mai sus) fiind o circumstanță care

nu depinde de voința lui Carp Gheorghe, urmează a condiționa asigurarea suficientă din partea statului, inclusiv prin sistemul de pensionare al R.M. 15

29. Deoarece, legislația R.M. nu consacră limita minimă a pensiei pentru limita de vârstă (sau alocației sociale de stat pentru persoanele vârstnice), care ar avea o mărime rezonabilă, de natură de a asigura (cel puțin) supraviețuirea beneficiarului pensiei date, art. 12 al legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14.10.1998 și pct. 1) al HG cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limita de vârstă nr. 738 din 02.08.1999, în redacția actuală, contravin art. 47 alin. (2) al Constituției.

30. Astfel, art. 12 al legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14.10.1998, art. 13 al legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14.07.1999 și pct. 1) al HG cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limita de vârstă nr. 738 din 02.08.1999 instituie un cadru normativ care nu asigură garanții legale compatibile cu dreptul pensionarilor pentru limita de vârstă sau persoanelor vârstnice care beneficiază de alocații sociale; garantate conform art. 47 alin. (1) și (2) al Constituției, deoarece nu instituie un mecanism legal compatibil cu dreptul lui Carp Gheorghe Mihail la „un nivel de trai decent” și „asigurare în caz de bătrânețe”, instituind un mecanism legal sub aceste rigori constituționale.

31. Aplicând însă art. 12 al legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14.10.1998 și pct. 1) al HG cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limita de vârstă nr. 738 din 02.08.1999, în redacția actuală, în lipsa unui mecanism legal compatibil cu art. 47 al Constituției – instanța de contencios administrativ va fi în imposibilitate de a anula decizia menționată mai sus.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. 1. *Declararea neconstituțională a următoarelor prevederi:*

- a. art. 12 al legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14.10.1998, în măsura în care acesta nu reglementează *că pensia pentru limita de vârstă nu poate fi mai mică* decât valoarea minimumului de existență pentru pensionarii pentru limita de vârstă;
- b. art. 13 al legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14.07.1999, în măsura în care acesta nu reglementează *că alocația pentru persoane vârstnice nu poate fi mai mică* decât valoarea minimumului de existență pentru pensionarii pentru limita de vârstă;
- c. pct. 1) al HG cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limita de vârstă nr. 738 din 02.08.1999 – care stabilește cuantumul pensiei minime pentru limita de vârstă în mărime net-inferioară în raport cu valoarea minimumului de existență pentru pensionarii pentru limita de vârstă.

2. Totodată, ținând cont de *vechimea normelor* precitate (legea nr. 156 din 14.10.1998 este în vigoare din 17.12.1998, legea nr. 499-XIV din 14.07.1999 este în vigoare de 21 de ani, iar HG nr. 738 din 02.08.1999 este în vigoare din 05.08.1999), existența *unei practici judiciare* în acest sens, consider că *este indispensabilă* emiterea *unei adrese* către Parlamentul Republicii Moldova pentru *modificarea actelor normative precitate*, în sensul eventualei hotărâri a Curții Constituționale pe marginea prezentei excepții.

VI – DATE SUPPLEMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Nu sunt.

VII – LISTA DOCUMENTELOR

17.

- a) Copia buletinului de identitate al lui Carp Gheorghe;
- b) Copia deciziei privind stabilirea pensiei;
- c) Copia cererii prealabile din 07.05.2021 cu bonurile poștale (2) și informația poștală;
- d) Copia deciziei din 26.05.2021 cu plicul poștal;
- e) Copia încheierii din 11.06.2021;
- f) Copia mandatului avocațial.

VIII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

18. Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: mun. Chișinău.

Data: 01.12.2021

Igor ȘCHEAU

ÎN C H E I E R E

04 aprilie 2024

municipiul Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)

în componență:

președintele ședinței, judecătorul Viorica Dodon

grefierul Alina Roman

cu participarea:

reprezentantului reclamantului, avocatului Igor Șcheau

examinând în ședință de judecată publică cauza în contencios administrativ inițiată la acțiunea depusă de Carp Gheorghe împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea refuzului și obligarea la emiterea actului administrativ individual favorabil,

c o n s t a t ă

La .02 iunie 2021 Carp Gheorghe s-a adresat cu acțiune în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale, oficiul teritorial Cantemir nr. 39/2021/121 din 04 mai 2021 privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă și a decizie Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-950/2021 din 26 mai 2021 emisă pe marginea cererii prealabile, obligarea pârâtei de a recalcula pensia pentru limita de vârstă care urmează a fi achitată lui, încasarea cheltuielilor de judecată.

La data de 02 iunie 2021 cererea a fost înregistrată și repartizată automat-aleatoriu prin intermediul PIGD judecătorului în Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani), Alexei Paniș.

Prin încheierea președintelui interimar al Judecătoriei Chișinău, Nicolae Șova din 17 noiembrie 2022 s-a dispus redistribuirea cauzei de contencios administrativ la acțiunea depusă de Carp Gheorghe împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea refuzului și obligarea la emiterea actului administrativ individual favorabil.

În motivele acțiunii depuse la data de 02 iunie 2021 reclamantul Carp Gheorghe indică că pe data de 05 ianuarie 2021 a depus în adresa oficiului teritorial Cantemir al CNAS cererea privind stabilirea pensiei pentru vechimea de muncă, anexând la aceasta înscrisurile care confirmă stagiul de cotizare acumulat în perioada de timp 1976-1997. Pe data de 04 mai 2021, în incinta oficiului teritorial Cantemir al CNAS a RM, reclamantul a primit un exemplar al deciziei privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă cu rrr. 39/2021/121, tipărită pe data de 04 mai 2021, prin care lui Carp Gheorghe Mihail i-a fost stabilită pensia pentru limita de vârstă în cuantum de 832,52

lei lunar. Conform aceleiași decizii, rezultă că aceasta a fost creată pe data de 12 ianuarie 2021 și aprobată pe data de 15 ianuarie 2021, în baza dosarului pensionarului cu nr. 390153666, deschis pe numele lui în temeiul cererii din 05 ianuarie 2021.

În dezacord cu actul administrativ individual defavorabil citat, pe data de 07 mai 2021 a depus cererea prealabilă și în acest sens a recepționat decizia cu nr. C-950/2021 din 26 mai 2021 prin care această cerere a fost respinsă.

Privitor la anularea actului administrativ, dar și deciziei pe marginea cereri prealabile precizează că în speță, au fost admise următoarele abateri la calcularea și stabilirea pensiei pentru limita de vârstă lui, după cum urmează. În temeiul legii cu privire la statistica oficială, nr. 93 din 26 mai 2017, art. 1 stabilește că prezenta lege reglementează organizarea și funcționarea sistemului statisticii oficiale și stabilește cadrul juridic pentru dezvoltarea, producerea, diseminarea și coordonarea statisticii oficiale. (2) Prezenta lege se aplică producătorilor de statistici oficiale și utilizatorilor de informații statistice oficiale, respondenților care prezintă date individuale, generalizate și administrative pentru scopuri statistice. Art. 4 (1) Sarcina statisticii oficiale constă în asigurarea utilizatorilor cu informații statistice de calitate și la timp, necesare pentru elaborarea și monitorizarea politicilor economice și sociale, deciziilor autorităților publice și mediului de afaceri, pentru elaborarea cercetărilor științifice, pentru informarea societății și altor categorii de utilizatori, după caz. (2) Producătorii de statistici oficiale colectează, prelucrează, sistematizează, centralizează, analizează, estimează și diseminează informația statistică conform principiilor fundamentale ale statisticii oficiale”.

În temeiul legii cu privire la minimumul de existență, nr. 152 din 05 iulie 2012, art. 1 (1) prezenta lege stabilește cadrul legal privind reglementarea garanțiilor minime de stat în domeniul veniturilor populației, în procesul de implementare a politicilor statului în indicator ce reprezintă mărimea valorică a volumului minim de consum al bunurilor materiale și a serviciilor pentru satisfacerea necesităților principale, menținerea sănătății și pentru susținerea viabilității omului”. Conform informațiilor prezentate de BNS al RM (site-ul oficial statistica.md) quantumul minimumului de existență pentru pensionari pentru limita de vârstă în anul 2020 este în medie de 1692,80 lei lunar pentru pensionarii care locuiesc în sate. Totodată, în temeiul art. 12 al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998 (1) quantumul pensiei minime pentru limită de vârstă se stabilește de către Guvern”. Iar conform HG cu privire la quantumul pensiei minime pentru limită de vârstă nr. 738 din 02 august 1999, 1. Se stabilește cu începere de la 1 ianuarie 1999 pensia minimă pentru limită de vârstă în quantum de 65 lei și de 55,25 lei - pentru angajații din agricultură.

În temeiul art. 47 al Constituției, (1) statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare. (2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor”.

Astfel, consideră reclamantul că stabilirea pensiei pentru limita de vârstă în expresie lunară sub valoarea minimumului de existență, expusă de BNS al R.M. practic îl plasează pe într-o stare incompatibilă cu existența însăși, el nefiind angajat în

câmpul muncii, nu dispune de careva alte surse de venit decât pensia pentru limita de vârstă, care acoperă cu puțin peste jumătate (51%) din valoarea minimumului de existență stabilit pentru pensionari pentru limita de vârstă. Deci, primind această pensie, este pus în condiții de trai care sunt incompatibile cu supraviețuirea și, deci, prezintă un tratament inuman din partea statului, în raport cu proprii cetățeni, fiind contrar art. 47 alin. (2) și (2) al Constituției R.M.

Astfel, indică reclamantul Carp Gheorghe că se impune necesitatea anulării deciziei nr. 39/2021/121 creată pe data de 12 ianuarie 2021, aprobată pe data de 15 ianuarie 2021, tipărită pe data de 04 mai 2021, prin care lui i-a fost stabilită pensia pentru limita de vârstă în cuantum de 832,52 lei lunar, indexată pe data de 01 aprilie 2021 la suma de 864,91 lei lunar. Or, această decizie, nu este de natură de a asigura cel puțin supraviețuirea sa, nemaivorbind de un nivel de trai decent, fapt care nu poate fi admis într-un stat de drept.

Reclamantul își rezervă dreptul de a invoca excepția de neconstituționalitate a prevederilor de drept material menționate în partea în care acestea încalcă grav cerințele impuse de art. 47 al Constituției. În sensul celor descrise, decizia de refuz nr. 36 din 16 octombrie 2018 citată constituie un act administrativ cu putere individuală, prin care îi este încălcat unul dintre drepturile sale fundamentale, și anume, dreptul la pensie pentru vechimea de muncă, fapt care este inacceptabil într-un stat de drept.

În condițiile Codului administrativ, art. 10 (1) actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public. Art. 162 (1) procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. (2) Dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă. (3) Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul.

Totodată, pentru a-și exercita în mod deplin dreptul la un proces echitabil, se impune prezentarea ori expedierea copiilor (conforme originalelor) de pe toate actele acumulate în dosarul lui, fapt care însă nu a avut loc în cauză.

În sensul celor citate, în pofida parcurgerii de către reclamant a procedurii prealabile, până în prezent pârâta nu și-a revizuit poziția vizavi de actele administrative contestate și efectele acestora față de reclamant și în acest sens, în condițiile legislației în vigoare, unica posibilitate legală rezonabilă de care dispune reclamantul pentru a-și proteja drepturile încălcate, este sesizarea instanței de contencios administrativ.

Având în vedere faptul că deferirea cauzei instanței de judecată este datorată integral conduitei pârâtei, concomitent cu admiterea cererii, se impune și încasarea din contul pârâtei a tuturor cheltuielilor de judecată suportate de reclamant în legătură cu cauza, prin prisma art. 82, 94, 96 Cod de procedură civilă.

Cere reclamantul Carp Gheorghe anularea (revocarea) deciziei oficiului teritorial Cantemir al CNAS a RM privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă cu nr. 39/2021/121 creată pe data de 12 ianuarie 2021, aprobată pe data de 15 ianuarie 2021,

tipărită pe data de 04 mai 2021, prin care i-a fost stabilită pensia pentru limita de vârstă în cuantum de 832,52 lei lunar, indexată pe data de 01 aprilie 2021 la suma de 864,91 lei lunar precum și a deciziei cu nr. C-950/2021 din 26 mai 2021 pe marginea cererii prealabile depusă de reclamant împotriva deciziei cu nr. 39/2021/121, obligarea pârâtei de a recalcula pensia pentru limita de vârstă care urmează a fi achitată lui, conform celor menționate, în mărimea nu mai mică decât valoarea minimului de existență pentru pensionarii pentru limita de vârstă care locuiesc în mediul rural (sate) precum și încasarea din contul pârâtei în beneficiul reclamantului a tuturor cheltuielilor de judecată suportate de reclamant în legătură cu prezenta pricină civilă.

Casa Națională de Asigurări Sociale a depus referință la acțiune în care indică că la data de 02 iunie 2021, reclamantul Carp Gheorghe s-a adresat cu cerere de chemare în judecată în instanța de contencios administrativ privind anularea actului administrativ individual, cu restabilirea în dreptul încălcat.

Potrivit documentelor din dosarul de pensionare s-a constatat că începând cu data de 05 ianuarie 2021 reclamantul este beneficiar de pensie pentru limită de vârstă, pentru un stagiul de cotizare de 18,2 ani, realizat până la 31 martie 1997. Pensia a fost calculată pe baza coeficientului nivelului profesional de 1,2 prevăzut pentru ocupațiile incluse în grupa majoră 8, grupa de bază 8322, funcția deținută de „conducător auto” clasa 3. În temeiul prevederilor art. 53 alin. (2¹) al Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul în care, începând cu 1 ianuarie 1999, asiguratul nu a realizat un stagiul de cotizare sau stagiul de cotizare realizat după această dată este mai mic de 5 ani, pensia acestuia se calculează pe baza coeficientului nivelului profesional.

Potrivit Legii nr. 156/1998 art. 12 alin. (1) cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă se stabilește de către Guvern. La pct.4 din Hotărârea Guvernului nr. 165/2017 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, este dată noțiunea de pensie minimă - sumă fixă garantată de stat persoanelor care confirmă un stagiul de cotizare complet.

Potrivit art. 42 din Legea nr.156/1998 stagiul complet de cotizare pentru bărbați este de 34 de ani. Conform pct. 10 din Hotărârea Guvernului nr. 165/2017 în cazul în care pensia calculată în condițiile unui stagiul de cotizare incomplet este sub nivelul pensiei minime, asiguratului i se acordă pensia calculată, care nu poate fi mai mică decât pensia minimă diminuată proporțional stagiului de cotizare.

Astfel, menționează că reclamantul confirmă un stagiul incomplet de 18,2 ani, iar pensia a fost calculată conform prevederilor legale și temei de anulare a deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Cantemir nr. 39/2021/121 din data de 15 ianuarie 2021 nu este.

Potrivit, art. 33 al Legii nr. 156/1998 reexaminarea dreptului la pensie se efectuează în cazul apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce a avut loc până la acordarea dreptului la pensie, începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. Legislația în vigoare nu prevede recalcularea pensiei în forma invocată de reclamant, și anume, recalcularea pensiei în scopul majorării acesteia în cuantumul minimului de existență pentru pensionarii pentru limită de vârstă care locuiesc în mediul rural.

Menționează că sistemul public de asigurări sociale obligatorii este un sistem organizat de stat pe principiul contributivității obligatorii, prin care se realizează constituirea de fonduri și plata de prestații sociale, respectiv pensia de asigurări sociale este un drept bănesc cuvenit asiguratului, în condițiile Legii privind sistemul public de pensii, corelativ obligațiilor privind plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

Așa dar, cuantumul pensiei se stabilește solicitantului potrivit stagiului de cotizare realizat (timpului efectiv lucrat) și venitului asigurat de care acesta a beneficiat și au fost achitate contribuții de asigurări sociale la bugetul asigurărilor sociale de stat. (Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii; Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165/2017)

Totodată, remarcă că nu este o prevedere legală potrivit căreia CNAS ar avea obligația să stabilească sau să recalculeze prestațiile sociale în dependență de minimul de existență stabilit.

Făcând referire la cele expuse, remarcă Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați. Potrivit constatărilor, Curtea apreciază că volumul asistenței sociale acordate de stat pentru satisfacerea nevoilor sociale ale persoanei, ce decurg din dreptul concret, este dependent atât de resursele economice și financiare a statului, cât și de contribuțiile persoanei la fondul de asigurări sociale. Or, este evidentă și justificată diferența garanțiilor sociale ce există între statele cu diferite niveluri de dezvoltare economică. Cele enunțate, permit Curții Constituționale să constate că Legea Supremă nu garantează persoanelor un nivel concret de asigurare socială. Volumul de asigurare socială a persoanei peste minimul necesar, din care fac parte pensiile acordate în condiții speciale, poate fi modificat cu titlu de excepție în funcție de mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat și ale bugetului de stat. Art. 47 al Constituției reglementează condițiile generale ale traiului decent asigurate de stat, printre care serviciile sociale necesare, precum este pensia, inclusiv cea pentru limită de vârstă, care constituie obiectul sesizărilor examinate. În acest sens, Curtea reține că art. 47 al Constituției garantează un minim de asigurare socială acordat tuturor persoanelor, realizarea cărora permite menținerea unui echilibru social între păturile sociale ale populației. Avantajele sociale, acordate de stat unor categorii de persoane cu care statul are raporturi speciale de muncă, nu constituie obiectul normei în cauză, impunându-se mai mult în sfera obligațiilor suplimentare asumate de stat.

Curtea reține că statul dispune de o marjă largă de apreciere în domeniul drepturilor sociale, iar drepturile prevăzute de art. 47 din Constituție nu garantează cuantumul exact al acestora, inclusiv al pensiei. Potrivit art. 206 alin. (1) o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare). Articolul 224, hotărârile instanței de judecată, (1) examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: a) în baza unei acțiuni în contestare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual, precum și o eventuală

decizie de soluționare a cererii prealabile, dacă acestea sunt ilegale și prin ele reclamantul este vătămat în drepturile sale.

Casa Națională de Asigurări Sociale solicită de a respinge integral acțiunea reclamantului către Carp Gheorghe ca fiind neîntemeiată.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului Carp Gheorghe, avocatul Igor Șcheau a înaintat cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale.

În motivarea cererii invocă că excepția se referă la omisiunea legiutorului de a reglementa garanții la stabilirea pensiei pentru limita de vârstă compatibile cu cerințele unui trai decent. Normele invocate sunt contrare dreptului persoanei la un trai decent (art. 47 alin. (1) și (2) al Constituției). De asemenea, excepția se referă la omisiunea legiutorului de a corela valoarea minimă a pensiei pentru limita de vârstă cu valoarea minimumului de existență pentru pensionarii pentru limita de vârstă, instituind pârgii legale care ar face imposibilă stabilirea pensiei pentru limita de vârstă sub această valoare minimă.

Constituționalitatea prevederilor în cauză, sub aspectele invocate mai sus, nu a fost verificată de către Curtea Constituțională. Compatibilitatea acestor norme cu art. 47 alin. (1) și (2) ale Constituției, din câte se pare, în genere nu a fost discutată niciodată. Din aceste motive nu există piedici de ordin procedural pentru a examina în fond prezenta excepție.

Consideră că art. 12 al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998, art. 13 al Legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 și pct. 1) al Hotărârii Guvernului cu privire la quantumul pensiei minime pentru limită de vârstă nr. 738 din 02 august 1999, nu instituie garanții compatibile cu dreptul persoanelor pensionare pentru limita de vârstă, la un nivel de viață decent.

Astfel, în redacția actuală, normele de drept menționate, nu sunt compatibile cu rigorile art. 47 alin. (1) și (2) ale Constituției R.M.

În temeiul art. 12 al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998, (1) quantumul pensiei minime pentru limită de vârstă se stabilește de către Guvern. În temeiul art. 13 al Legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14 iulie 1999, quantumul alocației pentru persoane vârstnice constituie 50% din quantumul pensiei minime pentru limită de vârstă, stabilit anual de către Guvern. Iar conform Hotărârii Guvernului cu privire la quantumul pensiei minime pentru limită de vârstă nr. 738 din 02 august 1999, 1. se stabilește cu începere de la 1 ianuarie 1999 pensia minimă pentru limită de vârstă în quantum de 65 lei și de 55,25 lei - pentru angajații din agricultură. În semestrul II al anului 2020 valoarea minimumului de existență pentru pensionarii pentru limita de vârstă, care locuiesc în sate (ca și în cazul reclamantului Carp Gheorghe) este de 1663,5 lei. Pe de altă parte quantumul minim al pensiei pentru limita de vârstă, conform HG nr. 738 din 02 august 1999 este de aproximativ 2,5 de ori mai mic decât minimumul de existență stabilit pensionarilor pentru limita de vârstă conform datelor diseminate de Biroul Național de Statistică al R.M. Deci, lipsa unui mecanism juridic care ar prohibi posibilitatea stabilirii pensiei pentru limita de vârstă sau alocației sociale de stat în mărimea sub valoarea minimumului de existență stabilit de Biroul Național de Statistică al R.M., îl plasează pe pensionarul Carp Gheorghe în condiții

incompatibile cu supraviețuirea însăși, nemaivorbind de obligația statului de a asigura un trai decent pensionarilor pentru limita de vârstă și persoanelor vârstnice care pot beneficia de alocații sociale de stat.

Reprezentantul pârâtului în ședința de judecată nu s-a prezentat. Despre data, timpul și locul examinării pricinii a fost înștiințat legal. În temeiul art. 218 lit. d) Cod administrativ, instanța a dispus examinarea în lipsă.

Audiind reprezentantul reclamantului, instanța de judecată consideră necesar de a admite cererea și de a sesiza Curtea Constituțională referitor la expunerea asupra constituționalității art. 12 al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998, art. 13 al Legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 și pct. 1) al HG cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă nr. 738 din 02 august 1999, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. art. 169-171.

În conformitate cu art. 12¹ Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională. La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate. Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune nici unei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile. Dacă nu sânt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin. (2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei. Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Instanța de judecată constată, că în ședința de judecată reprezentantul reclamantului a înaintat cerere privind sesizarea Curții Constituționale cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 12 al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998, art. 13 al Legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 și pct. 1) al Hotărârii Guvernului cu privire la cuantumul pensiei minime pentru

limită de vârstă, nr. 738 din 02 august 1999, care în opinia reclamantului, în redacția actuală, nu sunt compatibile cu rigorile art. 47 alin. (1) și (2) ale Constituției R.M.

Instanța constată că obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție – lege; excepția este ridicată/invocată de către una din părțile procesului și anume reprezentantul reclamantului; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Întrunindu-se cumulativ condițiile date, instanța sesizează Curtea Constituțională pentru a se expune conform sesizării reprezentantului reclamantului.

În conformitate cu art. art. 12¹ Cod de procedură civilă, art. art. 195, 230 Cod administrativ, instanța de judecată

d i s p u n e

Se admite cererea reprezentantului reclamantului Carp Gheorghe, avocatul Igor Șcheau privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în procedura contenciosului administrativ la acțiunea depusă de Carp Gheorghe împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea refuzului și obligarea la emiterea actului administrativ individual favorabil.

Se sesizează Curtea Constituțională cu privire la realizarea controlului constituționalității prevederilor art. 12 al Legii privind sistemul public de pensii, nr. 156 din 14 octombrie 1998, art. 13 al Legii privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 și pct. 1) al Hotărârii Guvernului cu privire la cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă, nr. 738 din 02 august 1999.

Se remite Curții Constituționale copia încheierii, sesizarea reprezentantului reclamantului Carp Gheorghe, avocatul Igor Șcheau, copia cererii de chemare în judecată și actele anexate, copia referinței.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Viorica Dodon